

Ministerie van **Infrastructuur en Waterstaat**

Beleidsnota Drinkwater

Verzeker in de nieuwe Beleidsnota Drinkwater de condities die de drinkwaterbedrijven in staat stellen hun wettelijke taak optimaal uit te blijven voeren.

De Drinkwaterwet bepaalt dat de minister iedere zes jaar een 'beleidsnota inzake de openbare drinkwatervoorziening' vaststelt. In 2020 moet een nieuwe Beleidsnota Drinkwater het licht zien. De nota zal de hoofdlijnen van het beleid bevatten gericht op de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Meer concreet gaat het om het scheppen van de voorwaarden waaronder de drinkwaterbedrijven kunnen blijven voldoen aan de in de wet vastgelegde taken. Dit tegen de achtergrond van de grote maatschappelijke uitdagingen op het vlak van klimaatverandering en energietransitie. Vewin streeft naar een ambitieuze Beleidsnota Drinkwater, waarin de in deze Lobby-agenda opgenomen standpunten inzake het nationale en Europese beleid goed doorklinken.

 Beleidsnota Drinkwater
 Arjen Frentz

Beleidsstafel Droogte

Neem maatregelen voor een klimaatrobuuste zoetwaterbeschikbaarheid.

Naar aanleiding van de droogte in 2018 heeft de minister van IenW de Beleidsstafel Droogte ingesteld en een evaluatie laten uitvoeren van de crisisorganisatie. Vewin onderschrijft de aanbevelingen uit de evaluatie en de eerste fase van de Beleidsstafel. De conclusies van de tweede fase volgen in het najaar van 2019. Een belangrijke aanbeveling betreft goed voorraadbeheer met betrekking tot grondwater: het watersysteem beter inrichten op vasthouden en infiltreren. Daarnaast is het voorkomen van verzilting van innamepunten voor de drinkwatervoorziening een aandachtspunt. Een van de maatregelen is extra monitoring van het IJsselmeer. Tenslotte is ook de invloed vanuit het buitenland essentieel. De constante aanvoer van het water kan door ontwikkelingen in

Duitsland of België zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin onder druk komen te staan. De droogte onderstreept het belang van een grensoverschrijdend overzicht van concrete maatregelen die van invloed zijn op de waterbeschikbaarheid in Nederland en van goede afspraken met de buurlanden. Een deel van de maatregelen moet zijn beslag krijgen in het Deltaprogramma Zoetwater.

 Beleidsstafel Droogte
 Lieke Coonen, Sabine Gielens

Bestuursakkoord Water

Bevorder de uitvoering van de afspraken van het Bestuursakkoord Water en neem belemmeringen voor meer samenwerking weg.

Het Bestuursakkoord Water (BAW) heeft geleid tot meer samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven. Daardoor zijn kosten bespaard, is de kwaliteit van de dienstverlening verbeterd en de kwetsbaarheid verminderd. De doelen van het BAW uit 2011 zijn nagenoeg behaald. In 2018 zijn aanvullende afspraken gemaakt op het gebied van cybersecurity, data en informatievoorziening en samenwerking in de waterketen. Op deze terreinen is door meer samenwerking meer te bereiken dan door de partners ieder voor zich. Van belang is dat de zorgplicht drinkwater en de verantwoordelijkheden die gemeenten en waterschappen dragen voor goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater als bron voor drinkwater (inclusief aandacht voor benedenstroomse innamepunten) tot uitdrukking komen in de uitvoering van de afspraken. Daarnaast is (blijvende) inzet voor het wegnemen van belemmerende regelgeving (zoals op het vlak van btw, vennootschapsbelasting en regels voor hergebruik van grondstoffen) van belang voor verdergaande samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven.

 Bestuursakkoord Water
 Hendrik Jan IJsinga

Drones

Neem in drone-regelgeving een vliegverbod op voor het vliegen met drones boven oppervlaktewaterlichamen voor de drinkwatervoorziening.

De drinkwatervoorziening is onderdeel van de top-vitale infrastructuur van Nederland. Uitval leidt tot maatschappelijke ontwrichting. Drones vormen een risico voor de continuïteit van de drinkwatervoorziening. Hierbij gaat het om spionage, verstoring van ICT-systemen en/of moedwillig schade toebrengen aan de waterkwaliteit van open wateren.

Drones overstijgen de fysieke beveiliging, barrières en toezicht van drinkwaterbedrijven. Dit vraagt om restricties aan het luchtruim die alleen vanuit de overheid kunnen worden opgelegd. De huidige drone-regelgeving bevat, in tegenstelling tot andere infrastructuur zoals wegen en spoorwegen, géén restricties ter bescherming van de drinkwatervoorziening. Dit moet worden aangepast. Een verbod is nodig voor het vliegen met drones boven oppervlaktewaterlichamen, zijnde waterspaarbekkens, infiltratieplassen, kanalen en onttrekkingspunten in Rijkswateren.

Drinkwaterbedrijven zijn bereid een rol te spelen in de handhaving van een vliegverbod door inzet van Buitengewoon Opsporingsambtenaren. Voor het verrichten van luchtwerk boven oppervlaktewaterlichamen is ontheffing van het vliegverbod mogelijk.

Regeling modelvliegen en de Regeling op afstand bestuurd vliegtuigen

 Sabine Gielens

Infrastructuur

Versterk de rechtspositie van drinkwaterleidingen om ongestoord in de bodem te liggen.

Neem verlegkosten van drinkwaterleidingen mee in de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen door regionale overheden. Zorg voor regie en coördinatie door gemeenten om te komen tot een betere ordening van de ondiepe ondergrond. In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is geconstateerd dat de omvang van ondergrondse kabel- en leidingnetten en het aantal graafactiviteiten de komende

jaren enorm zal toenemen, mede als gevolg van de energietransitie. Dit heeft impact op de infrastructuur voor de drinkwatervoorziening. Drinkwaterleidingen zijn noodzakelijk voor waterbedrijven om aan hun wettelijke leveringstaak te kunnen voldoen. Hier moeten rechten voor infrastructuur tegenover staan. Deze rechtspositie moet worden versterkt in de Omgevingswet om te borgen dat leidingen veilig, beschermd en geordend in de bodem kunnen liggen. Een betere ordening van de ondiepe ondergrond is noodzakelijk om aanleg en vervanging van drinkwaterleidingen te vereenvoudigen en (maatschappelijke) overlast te beperken. Bij bovengrondse ruimtelijke ontwikkelingen moet beter rekening worden gehouden met consequenties voor de ondergrondse infrastructuur en de impact van verleggingen. Tracés voor doorgaande transportleidingen moeten in omgevingsplannen van gemeenten worden verankerd. Het streven naar laagste maatschappelijke kosten moet de basis zijn voor besluitvorming over ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot gedwongen verlegging van drinkwaterleidingen. Verleggingen dienen een financiële prikkel te bevatten om dit streven naar laagste maatschappelijke kosten te waarborgen. Dit is maatwerk, afhankelijk van lokale omstandigheden en bestuurlijke afspraken.

AmvB's Omgevingswet

 Rob Eijnsink

Kaderrichtlijn Water (Nieuwe planperiode)

Geef in de komende KRW-planvorming prioriteit aan de verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen, inclusief nieuwe bedreigingen en de invloed van klimaatverandering.

De doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) moeten in 2027 worden gehaald, deze zijn nog lang niet binnen bereik. De KRW verplicht de lidstaten iedere zes jaar stroomgebiedbeheerplannen (SGBP-en) vast te stellen, waarin resterende opgaven met bijbehorende maatregelen worden geschetst. Eind 2020 moeten de ontwerp SGBP-en gereed zijn voor de periode tot 2027. Dan wordt ook het Nationaal Waterplan vastgesteld. Dit plan bevat de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijke beleid. Aangezien de kwaliteit van de drinkwaterbronnen onder

toenemende druk staat, is het van belang dat de verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen prioriteit krijgt in de SGBP-en.

 Kaderrichtlijn Water
 Lieke Coonen, Mirja Baneke

Ketenaanpak Medicijnresten uit Water

Stimuleer maatregelen in de zorgsector en bij rioolwaterzuivering, want deze zijn noodzakelijk om medicijnresten in water terug te dringen.

In de Ketenaanpak werken overheden, de farmaceutische sector, de zorg- en de watersector samen aan het terugdringen van medicijnresten in water. Geneesmiddelenresten die het menselijk lichaam verlaten, komen via het riool in rivieren terecht en vormen een bedreiging voor de bronnen van drinkwater en het milieu. Uit de Ketenaanpak is helder geworden dat het grootste deel van de medicijnresten in oppervlaktewater afkomstig is uit rioolwaterzuiveringsinstallaties. Daar is, in ieder geval bij de geselecteerde 'hot-spots', extra zuivering noodzakelijk. Daarnaast zijn acties aan de bron nodig. Een groot aantal partijen uit de zorgsector heeft de Green Deal Duurzame Zorg ondertekend. Een van de vier pijlers hiervan is een halt toeroepen aan verontreiniging van water met medicijnresten. Volgende stap is daadwerkelijke invulling en uitvoering van de voornemens bij de afvalwaterzuivering. Bij de Green Deal richt de aanpak bij ziekenhuizen zich op het verminderen van de emissies naar water en op het terugdringen van röntgencontrastmiddelen in water.

 Ketenaanpak Medicijnresten uit Water
 Lieke Coonen

Klimaatadaptatie

Neem 'hot-spots' in drinkwaterleidingen op in de klimaat-stresstesten van overheden.

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. De Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie stelt als doel

dat Nederland in 2050 zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. In uiterlijk 2019 brengen gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk met de betrokkenen in hun gebied de kwetsbaarheid in beeld met een stresstest. Drinkwaterbedrijven moeten hierbij betrokken worden. Klimaatverandering leidt namelijk tot 'hot-spots': knelpunten in de temperatuur van het drinkwater door opwarming van leidingen in de bodem. In de uit te voeren stresstesten moet verkend worden waar deze knelpunten zich voordoen. Op basis van de uitkomsten maken overheden in 2020 per gebied afspraken over aanvullende maatregelen om kwetsbaarheden te verminderen. Mitigatie van de knelpunten rondom opwarming van leidingen moet onderdeel zijn van deze maatregelen en van de herinrichting van stedelijke gebieden.

 Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie
 Rob Eijnsink

Microplastics

Neem maatregelen aan de bron om te voorkomen dat microplastics in het watermilieu terecht komen.

Microplastics zijn plastic deeltjes kleiner dan 5 mm. Ze zijn afkomstig van bijvoorbeeld cosmetica, reinigingsmiddelen, autobanden, verf, kleding of zwerfafval en zijn aangetoond in oppervlaktewater. Ze horen niet thuis in de bronnen voor drinkwater. De Europese Commissie en het ministerie van IenW hebben hun zorgen geuit over microplastics in het milieu en geven het belang aan van goede monitoring. Tot nu toe zijn metingen in drinkwater in Nederland beperkt, maar er wordt gewerkt aan een betrouwbare, gestandaardiseerde meetmethode.

Een goed monitoringsprogramma in de Nederlandse rivieren is wat Vewin betreft ook van belang want meer informatie vergroot het inzicht. Bronmaatregelen zijn echter essentieel om de emissie van microplastics naar het water te verminderen.

 Aanpak microplastics
 Lieke Coonen

Opkomende stoffen

Voer het werkplan aanpak opkomende stoffen in water voortvarend uit en neem waar nodig extra maatregelen op.

Lozingen van afvalwater uit de industrie kunnen risico's opleveren voor de kwaliteit van drinkwaterbronnen. Steeds vaker is sprake van lozing van nieuwe stoffen. In de afgelopen periode zijn goede stappen gezet om de praktijk van vergunningverlening te verbeteren, maar op een aantal onderwerpen is nog inzet nodig. De samenwerking tussen bevoegde gezagen bij vergunningverlening voor indirecte lozingen moet verder verbeterd worden. Bevoegde gezagen moeten voldoende kennis en capaciteit hebben om vergunningen te kunnen verlenen. De manier waarop drinkwaterbedrijven - waar relevant - zo vroeg mogelijk worden betrokken bij vergunningverlening moet verder uitgewerkt worden. Daarnaast moet kennis vergroot worden over opkomende stoffen in relatie tot grondwaterbronnen. Ook moet de integrale aanpak van opkomende stoffen (in water, lucht, bodem, afval) verder gestructureerd worden. Aanpak van deze punten moet plaatsvinden via het Werkplan aanpak opkomende stoffen in water en door het maken van bestuurlijke afspraken aan de versnellingsstafel opkomende stoffen. Waar nodig moeten extra maatregelen worden opgenomen.

i **Werkplan aanpak opkomende stoffen in water, Versnellingsstafels waterkwaliteit**
u **Mirja Baneke**

Wacc

Stem de toegestane vergoeding voor vermogen (Wacc) beter af op de praktijk van de drinkwaterbedrijven.

De evaluatie van de Drinkwaterwet heeft aangetoond dat de Wacc (gewogen vermogenskostenvergoeding) goed werkt als instrument om overwinst te voorkomen. Maar ook dat de wijze van berekening van de Wacc belemmerend werkt bij het aantrekken van financiering voor de investeringen van de drinkwaterbedrijven. De drinkwaterbedrijven investeren steeds meer in hun leidingnetten en zuiveringsinstallaties en doen dat om op lange termijn de ongehinderde drinkwatervoorziening te garanderen. Daarbij horen

langlopende financieringen. De Wacc, die tweejaarlijks wordt vastgesteld, dwingt de drinkwaterbedrijven in de richting van korter lopende financiering. De minister heeft de conclusie van de evaluatie ter harte genomen. Voorzien is dat over twee jaar een nieuwe berekeningsmethodiek van de Wacc wordt geïntroduceerd. Deze sluit beter aan op de financieringspraktijk van de drinkwaterbedrijven en belemmert de efficiënte bedrijfsvoering minder. In het zicht hiervan bepleit Vewin de Wacc de komende twee jaar gelijk te houden en geen aanpassing op basis van de oude berekeningsmethodiek meer door te voeren.

i **Drinkwaterwet**
u **Hendrik Jan IJsinga**

Waterkwaliteit

Zorg voor bestuurlijke afspraken met concrete maatregelen voor verbetering van de waterkwaliteit.

De kwaliteit van drinkwaterbronnen - het grond- en oppervlaktewater - staat onder toenemende druk. Bestaande en nieuwe bedreigingen zoals mest, bestrijdingsmiddelen, medicijnresten, industriële stoffen, microplastics, bodemverontreiniging en klimaatverandering verhinderen voldoende verbetering of leiden tot verslechtering van de waterkwaliteit en vergen meer inspanningen om schoon drinkwater te kunnen leveren. De minister van IenW heeft in 2018 'versnellingsstafels' ingericht om via concrete maatregelen het tempo te verhogen in de verbetering van de waterkwaliteit. Voor Vewin is dit initiatief topprioriteit. Het is essentieel de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) te halen inclusief de aanpak van genoemde nieuwe bedreigingen. De urgentie van concrete afspraken en maatregelen is hoog voor de drinkwatersector. De versnellingsstafels hebben een looptijd van twee jaar. Daarom is het van belang dat eind 2019 duidelijk is waar de minister van IenW concreet op inzet voor de verschillende onderwerpen om daadwerkelijk tot resultaten te komen.

i **Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater, Versnellingsstafels waterkwaliteit**
u **Lieke Coonen**

Waterveiligheid

Investeer in waterveiligheid in relatie tot vitale infrastructuur en verklein zo de kans op een overstroming.

Kern van het deelprogramma Vitaal en kwetsbaar van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is dat het Rijk ervoor zorgdraagt dat vitale functies uiterlijk in 2050 beter bestand zijn tegen overstromingen. De overheid heeft voor drinkwater de ambitie gesteld dat het risico op verstoring van de drinkwatervoorziening door overstromingen minimaal is. Overheid en drinkwaterbedrijven moeten hiertoe de nodige maatregelen treffen. Vewin pleit ervoor dat de overheid in eerste instantie investeert in waterveiligheid in relatie tot vitale infrastructuur om de kans op een overstroming te verkleinen. In tweede instantie moet de focus liggen op snel herstel. Bij ver- of nieuwbouw van productielocaties van drinkwaterbedrijven wordt hier rekening mee gehouden. Na een overstroming stellen drinkwaterbedrijven hun nooddrinkwatermateriaal ter beschikking. De overheid draagt zorg voor het transport ervan en de distributie van nooddrinkwater. Voor de herstelfase dient de overheid een herstelstrategie op te stellen, waarbij vitale sectoren geprioriteerd worden in de beschikbaarheid van capaciteit en hulpstoffen voor een snel herstel.

 Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie – Vitaal en kwetsbaar
 Sabine Gielens

Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen

Leg de primaire verantwoordelijkheid voor de zorgplicht en bewijslast uit de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni) bij de drinkwaterbedrijven.

Met de Wbni krijgen drinkwaterbedrijven een aantoonbare zorgplicht voor de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen. Bij implementatie van de wet in de Drinkwaterregeling pleit Vewin ervoor de primaire verantwoordelijkheid voor de zorgplicht en de bewijslast bij de drinkwaterbedrijven te leggen. Dit sluit aan de bij de huidige werkwijze waarbij bedrijven in het Leveringsplan

vastleggen hoe zij invulling geven aan de kaderstellende eisen uit de drinkwaterregelgeving. Het Leveringsplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de toezichthouder. De drinkwatersector heeft conform vigerende normen een beveiligingsnorm voor haar procesautomatisering opgesteld. Deze norm, in combinatie met de brede risicoanalyse in het Leveringsplan, dekken de eisen uit de Wbni af. Via periodieke externe audits wordt naleving van de zorgplicht aangetoond. De resultaten worden bij het Leveringsplan gevoegd.

 Wet- en besluit beveiliging netwerk- en informatiesystemen
 Sabine Gielens

Zoetwater

Bescherm drinkwaterbronnen in het Deltaprogramma Zoetwater.

Drinkwater is in het Deltaprogramma Zoetwater benoemd als cruciale functie met een bijzondere vorm van gebruik die beschermd moet worden. De zorgplicht die Nederlandse overheden hebben om de drinkwatervoorziening te beschermen moet voldoende tot uiting komen binnen het Deltaprogramma Zoetwater. Het is van belang dat ook in de toekomst voldoende en schoon zoet grond- en oppervlaktewater beschikbaar is voor de bereiding van drinkwater. De afspraken die gemaakt worden op het gebied van waterbeschikbaarheid moeten hiervoor zorgen. Daarbij is een goede waterkwaliteit van minstens even groot belang als voldoende zoetwater. Tegengaan van verzilting is een belangrijk aandachtspunt, net als de aanvoer via de grote rivieren van voldoende zoetwater van goede kwaliteit uit het buitenland. Bij het formuleren van kansrijke maatregelen moet de inbreng van de drinkwatersector een belangrijke plek krijgen. Hierbij moet het thema waterbeschikbaarheid goed worden verbonden met de beleidsdossiers STRONG, aanvullende strategische voorraden en het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

 Deltaprogramma Zoetwater
 Mirja Baneke